

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse.....	1
Præsentations af Samværs- og Aktivitetscenter Hjortdal	2
Præsentation af Bofællesskabet Krabben	2
Mission	2
Vision.....	2
Principperne bag Krabbens og SAH's pædagogik	3
Uddybning af de bærende principper	4
Belastningsfaktorer	7
Etiske principper i udøvelsen af omsorg	9
Kommunikationssyn	11
Supplerende litteratur	13
Referencerammens historik	14
Egne noter	15-17
Bagside	18

Pædagogisk referenceramme

for Bofællesskabet Krabben og Samværs- og Aktivitetscenter Hjortdal, Jammerbugt Kommune

Præsentation af Samværs- og Aktivitetscenter Hjortdal (SAH)

Samværs- og Aktivitetscenter Hjortdal er et § 104 dagtilbud til voksne mennesker med betydelig nedsat fysisk og psykisk funktionsniveau.

Præsentation af Bofællesskabet Krabben

Bofællesskabet Krabben er et tilbud til voksne mennesker som på grund af psykisk og fysisk nedsat funktionsniveau og eller udviklingsforstyrrelser har behov for særlige foranstaltninger. Den pædagogiske indsats er overordnet rammesat af servicelovens bestemmelser, herunder lov om magtanvendelse.

Den pædagogiske referenceramme beskriver de grundlæggende værdier og principper, som arbejdet på Bofællesskabet Krabben og i Samværs- og Aktivitetscenter Hjortdal er baseret på.

Referencerammen er vores arbejdsredskab i dagligdagen og det er i den forståelsesramme, vi indsætter og spejler vores overvejelser og handlinger.

Det er Krabbens og SAH'S mission:

- *At skabe en specialpædagogisk ramme, der bygger på hensyn, omsorg, rettigheder og trivsel*
- *At skabe et miljø som er baseret på en "tilpas konteksten" strategi, fremfor en "tilpas individet" strategi*
- *At skabe et miljø, hvor borgeren ikke bare rummes, men også inkluderes i et fællesskab/relationer, uanset mestringssevne, livsposition og udviklingsniveau.*

Det er Krabbens og SAH's vision:

- *At skabe et specialpædagogisk miljø, som tager hensyn til borgerens reelle forudsætninger, anderledeshed og aktuelle overskud*
- *At skabe et miljø som gør op med den antagelse, at mennesker med udviklingshæmning/udviklingsforstyrrelser fungerer som normale mennesker og derfor kan proffitere af de metoder som fungerer i forhold til mennesker med normale forudsætninger.*
- *At skabe en tryk, rolig og stressfri ramme om borgerens hverdag*

Principperne bag Krabbens og SAH's pædagogik

Mennesker der kan opføre sig ordentligt, gør det

Borgeren er ikke vanskelig, men har vanskeligheder

Det er vores grundlæggende menneskesyn, at mennesker der kan opføre sig ordentligt, gør det. Vi ser uhensigtsmæssig adfærd som en konsekvens af borgerens problemstillinger og livsbegivenheder og ikke som manglende vilje, negative motiver eller andet. Borgeren gør det bedste som han/hun formår i situationen.

Almindelige opdragelsesmetoder fungerer ikke overfor mennesker med udviklingshæmning eller udviklingsforstyrrelser

Mennesker med udviklingshæmning eller udviklingsforstyrrelser har brug for at blive mødt helt anderledes end normale mennesker. De har ikke forudsætninger for, at lære gennem konsekvens herunder: straf, skæld ud eller irettesættelser.

Metoderne skal være baseret på at borgeren har kontrollen

Vores udgangspunkt er, at borgeren gerne vil samarbejde, hvis vi giver ham/hende mulighed for det. En forudsætning for et samarbejde er, at vores metoder sigter imod, at borgeren beholder deres selvkontrol så meget som overhovedet muligt. Det indebærer, at vi anerkender og respekterer borgerens forskellige strategier for at bevare og genskabe kontrollen over sig selv.

Vores metoder skal øge tilliden til os

Har man tillid til et andet menneske føler man sig tryk. Hensigtsmæssig samspil udvikler psykisk sunde individer. Positive og tillidsfulde relationer betyder, at man er mere motiveret og har nemmere ved at være i selvkontrol. Når vi påtænker en handling i forhold til borgeren stiller vi forudgående spørgsmålet om den handling vi påtænker at foretage, vil øge tilliden til os.

Vi skal stille krav på en måde, så borgeren kan leve op til dem

Kravene til borgeren skal altid være tilpasset borgerens evner og formåen. Borgeren skal altid have mulighed for at gennemføre det der bliver krævet. Et krav skal stilles på en måde som indeholder det mindst mulige pres.

Alle har ret til at sige nej

Den pædagogiske opgave er, at få borgeren til at sige ja helt frivilligt. Det kræver kravtilpasning, selvkontrol, tillid og ro og en stressfri hverdag.

Vi skal dæmpe affekten

Et centralt element i Krabbens og SAH's pædagogiske tilgang er "ro". Det betyder at vi møder borgeren på en måde, som ikke øger personens affekt, ligesom vi er opmærksomme på vore egne affektive reaktioner og på, hvorledes disse kan "smitte" af på borgeren såvel positivt som negativt.

Vi skal give efter – is er bedre end konflikter

Vi arbejder med interventioner frem for konfrontationer. Mennesker med udviklingshæmning og udviklingsforstyrrelser kan ikke profitere af konflikter. Konflikter øger presset og nedsætter dermed muligheden for læring og udvikling.

Uddybning af de bærende principper

Mennesker der kan opføre sig ordentligt, gør det. Når et menneske ikke opfører sig "ordentligt" er det fordi personen ikke kan. Det er ikke et udtryk for manglende vilje eller en bevidst skadende strategi. Det handler om evne ikke om vilje.

Vi arbejder ud fra et menneskesyn, hvor vi ser borgeren som et menneske med samme følelsesmæssige behov som alle andre mennesker. Mennesket er et socialt væsen som udvikler sig via et positivt samspil med andre mennesker. Et menneskes trivsel afhænger af om det føler sig elsket, anerkendt og respekteret. Hvis disse grundlæggende følelsesmæssige behov ikke imødekommes er der en stor risiko for at personen vil udvise en problemskabende adfærd. Vores overbevisning er, at desto mere grænseoverskridende og bizar et menneskes adfærd er jo større er behovet for at vise det menneske forståelse, omsorg og kærlighed. Lægger vi afstand til personen eller øger presset på den pågældende, forstærkes den negative adfærd.

Nedenstående model illustrerer de forskellige niveauer for relation til andre mennesker. Jo længere vi bevæger os ned i de fire øverste niveauer, jo større er risikoen for at mennesket udvikler en adfærd som er problemskabende. Reaktionen på, at de følelsesmæssige behov ikke tilfredsstilles kan blandt andet være, udadreagerende eller selvskadende adfærd eller en adfærd som på anden måde opleves som stærkt grænseoverskridende.

Elskes
Respekteres
Accepteres
Tolereres

.....

Afskys
Frygtes

"Du skal elske mig mest når jeg mindst fortjener det, det er der jeg har mest brug for det"

Mødet med et menneske som ikke har det normale menneskes forudsætninger

Almindelige opdragelsesmetoder stiller krav om følgende evner:

- Krav om forståelse af sammenhæng.
 - Krav om kommunikationsevne
 - Krav om overblik
 - Krav om udholdenhed
 - Krav om fleksibilitet
 - Krav om empatisk evne
 - Krav om efterrettelighed
 - Krav om overskud
-
- Mennesker med udviklingshæmning/udviklingsforstyrrelser forstår sjældent konsekvenserne af deres egne handlinger fordi de ikke forstår sammenhænge.
 - Mennesker med udviklingshæmning/udviklingsforstyrrelser har ofte kommunikative problemer. Det kan være mangel på sproglig udvikling men det kan også handle om vanskeligheder ved at forstå det implicite i kommunikation.

- Mennesker med udviklingshæmning/udviklingsforstyrrelser har ofte vanskeligt ved at overskue de situationer de indgår i.
- Mennesker med udviklingshæmning/udviklingsforstyrrelser har ofte svært ved at vente. De kan ligeledes have meget svært ved at gennemføre noget der kræver fordybelse eller blive ved med en opgave i længere tid af gangen.
- Mennesker med udviklingshæmning/udviklingsforstyrrelser er ofte infleksible. Det indebærer at de kan have store vanskeligheder med at tilpasse sig hverdagen. Blandt andet at skifte aktivitet.
- Mennesker med udviklingshæmning/udviklingsforstyrrelser kan have svært ved at beregne andres hensigter. Hvis man ikke kan sætte sig i andre menneskers sted og er istand til at læse og navigere i det sociale farvand vil man få en adfærd som af andre opleves problemskabende.
- Mennesker med udviklingshæmning/udviklingsforstyrrelser har en markant nedsat efterrettelighed. Det betyder at de har sværere end andre ved at rette sig efter andre eller sige ja. En svag efterrettelighed bliver ofte forvekslet med ulydighed.
- Mennesker med udviklingshæmning/udviklingsforstyrrelser påvirkes langt mere af modgang i livet end andre mennesker.

Vi forstår afvigelse som relationelt defineret. Det vil sige, at vi betragter problemadfærd som et udefra tilført handicap, hvor funktionsnedsættelsen kommer indefra. Problemadfærd er således ikke en fejl eller en mangel ved en person, men et misforhold mellem personens forudsætninger og den måde omgivelserne agerer og er indrettet på.

Selvkontrol

Selvkontrol er et vigtigt element i det at fungere tilfredsstillende sammen med andre. Almindelige strategier for at tage kontrol over sig selv er følgende:

- At vægre sig eller sige nej til et krav, hvis man har svært ved at forudsige hvad der vil ske, hvis man siger ja
- At lægge fysisk afstand til andre, hvis man oplever stress
- At skabe afstand til andre ved at slå, kaste med ting, skrig osv.
- At afskærme sig psykisk
- At skade sig selv for at kunne se bort fra andre indtryk
- At bruge trusler eller skæld ud for at få en bekræftelse

Disse strategier er som udgangspunkt positive fremadrettede strategier for at kunne bevare eller genskabe kontrollen over sig selv. Forhindres personen i at anvende sine strategier samtidig med at presset på personen øges er resultatet ofte et affektudbrud som i værste fald kan føre til magtanvendelse. Derfor er det vigtigt, at respektere personens egne strategier for at bevare og genskabe selvkontrollen.

Tillid

"Enhver påtænkt handling overfor borgeren skal medføre, at borgerens tillid til personen øges"
"Mennesker i alle aldre synes at være mest lykkelige og bedst i stand til at udvikle deres talenter, når de lever i den trygge forvisning om, at de har en eller flere personer bag sig, som vil hjælpe dem hvis de støder på vanskeligheder"

Gennem en positiv relation mellem borger og omsorgsudøver tilegner borgeren sig en sund tillid til andre mennesker. Gennem tilstrækkelig nærvær og kontakt mellem borger og omsorgsudøver

udvikler borgeren indre repræsentationer af disse personer, som bevirker, at borgeren selv om der ikke er direkte kontakt med disse personer, alligevel kan have dem "med sig". Det er afgørende for menneskelig trivsel og udvikling, at opleve tryghed gennem "vihed" og samhørighed.

Vores handlinger overfor borgeren skal medføre:

- At borgeren kan føle sig betingelsesløs sikker og tryk ved personen
- At borgeren oplever os som gode mennesker personen kan have grænseløs tillid til
- At vi respekterer borgerens egne strategier for mestring af pres og stress
- At vi undlader at såre borgeren og tale nedsættende til og om borgeren
- At vi undlader skæld ud
- At vi undlader irettesættelser
- At vi aldrig straffer borgeren (det betyder også at vi undlader at benytte konsekvenspædagogik)
- At vi løser problemerne sammen med borgeren, frem for at se relationen som "dem og os"

Kravtilpasning

Kravene der stilles til borgeren skal være tilpasset til borgerens evner og formåen og der skal tages hensyn til, at personens overskud afgør personens kompetencer. Det betyder, at fordi borgeren i går kunne udføre en aktivitet er det ikke nødvendigvis sikkert at borgeren kan det samme i dag. De kompetencer vi har til rådighed afhænger i høj grad af vores overskud her og nu. Dette gælder ikke mindst for borgere med udviklingshæmning/udviklingsforstyrrelser.

Den pædagogiske proces handler om, at lægge det rette pres for at opnå højest mulig funktionsniveau. Presset på borgeren må gerne udfordre borgerens tolerancetærskel, men må aldrig overskride borgerens acceptgrænse. Det handler således om, at stille krav uden at presse borgeren udover sin acceptgrænse.

Kravtilpasning sker ud fra følgende parametre:

Struktur, men ikke med det mål at styre borgeren. Strukturen skal være for borgerens skyld og dermed give borgeren en mulighed for at kunne forudsige, hvad der skal ske. Den skal medvirke til at skabe ro så borgeren kan bevare selvkontrollen.

Vi – oplevelser. Det handler om at skabe en bevægelse i samme retning. En bevægelse som er svær at modstå fordi den bygger på et "vi" gør det sammen. Vi arbejder med derfor med udgangspunkt i et vi frem for et du og jeg.

At blive færdig. Så vidt mulig sikrer vi, at de aktiviteter borgeren indgår i har et logisk punktum, som signalerer, at nu er det tid til at skifte aktivitet.

At blive parat

I det omfang det er muligt giver vi borgerne den tid de har brug for, for at blive parate. Vi tvinger med andre ord ikke borgerne til at følge vores tidsskemaer. Vi overvejer i hver enkelt situation, hvilke metoder vi kan gøre brug af for at støtte borgeren i at blive færdige og gøre sig parate til at komme fra en aktivitet til en anden. Vi arbejder ud fra devisen: en rolig og glad borger er bedre end en borger som presses til at følge tidsskemaer og strukturer med den konsekvens, at borgeren udvikler en problemskabende adfærd.

At motivere

Når det gælder om at motivere borgeren er alt, ud over tvang og dermed magtanvendelse, som udgangspunkt tilladt. Bestikkelse og belønning er bedre end tvang, konfrontationer og konflikter.

At give valg

Det er den professionelles opgave, at strukturere de forskellige situationer og aktiviteter, som er nødvendige omkring borgeren i hverdagen. Det er samtidig vigtigt, at give borgeren mulighed for selvbestemmelse/medbestemmelse. Et valg behøver ikke at indebære en løs struktur. Strukturen skal tilrettelægges så valget findes indenfor strukturen.

Dæmp affekten

Stress og belastning beskrives hos mange forskere som en årsag til afvigende adfærd hos mennesker og til udvikling af forskellige sygdomme. Hvordan det enkelte menneske udholder disse belastninger afhænger af, hvor effektive strategier de er i besiddelse af til, at mestre vanskelighederne. Mestring er således samlet set de strategier et menneske har til at kunne udholde belastning.

BelastningsfaktorerEn ringe forståelse af sammenhæng

Manglende forståelse af sammenhænge betyder, at man har svært ved at forstå årsag og virkning. Det betyder blandt andet, at man har svært ved at forudsige andres adfærd og hvad der vil ske. Tilværelsen bliver derfor ofte utryk og præget af angst.

Eksekutive vanskeligheder

Disse vanskeligheder handler om en mangelfuld evne til at planlægge og gennemføre noget eller tilbageholde impulser. I forbindelse med en ringe forståelse for sammenhænge kan det føre til en manglende evne til, at forstå konsekvenserne af egen adfærd.

Manglende struktur

Manglende struktur kan være en betydelig belastning for mennesker med eksekutive vanskeligheder og en ringe forståelse af sammenhæng

Søvnbesvær

Besvær med at sove eller en ustabil søvnrytme er en betydelig belastningsfaktor

For mange eller for store sanseindtryk

Mange mennesker med udviklingshæmning/udviklingsforstyrrelser bliver nemt overstimulerede af for mange sanseindtryk. Det kan være for mange aktiviteter og for mange mennesker, men det kan også være lyde, lys eller for meget og for uforståelig kommunikation, som ikke er tilpasset til borgerens funktionsniveau.

Andre belastningsfaktorer kan være:

- En hverdag præget af for store eller for mange krav
- Familierelaterede problemer
- Teenageeksistens

- Ensomhed
- En følelse af at være anderledes
- Store følelser hos omgivelserne
- Decembermåned (julen)
- Store livsbegivenheder
- Smertetilstande
- Relationsproblemer
- Vikarer og personaleskift
- Konflikter
- Uretfærdighed

Det er Krabbens og SAH's opgave, at tilrettelægge en hverdag for den enkelte borger, som er baseret på ro, tryghed og balance. Et miljø hvor krav, stimuli, struktur og aktiviteter er tilpasset den enkeltes evne til, at navigere såvel i eget liv som i fællesskabet og som indeholder så få belastningsfaktorer som overhovedet muligt.

At give efter, fordi is er bedre end konflikter

Mennesker med udviklingshæmning/udviklingsforstyrrelser er langt mere sårbare overfor modgang og konfrontation end andre mennesker. Disse mennesker kan ikke profitere af konflikter. Mennesker der har ringe evne for forståelse, for sprog og kommunikation, for at aflæse andre og for at forudsige hvad der vil ske vil være fortabte i en konfliktproces. Der udover er de forskellige positioner som knytter sig til henholdsvis hjælperen og den der behov for hjælp magtmæssigt ikke ligestillede. Personalet har magten uanset hvad. På Krabben og i SAH bruger vi vores magt i konfliktsituationer positivt, idet vi tager ansvar for at opløse konflikten og i det hele taget undgå konflikter i relation til borgerne. Det er således ikke borgeren der skal give sig. Det skal den professionelle, som samtidig skal finde metoder til at opnå det nødvendige, men på en måde så borgeren har lyst til at samarbejde. Vi intervenserer frem for at konfrontere.

Etiske principper i udøvelsen af omsorg

Det er et krav, at alle der arbejder ved Bofællesskabet Krabben og ved Samværs- og Aktivitetscenter Hjortdal agerer med udgangspunkt i følgende etiske principper:

”Al virkelig etisk handling starter med anerkendelse af den andens anderledeshed”

- Den professionelle skal arbejde med udgangspunkt i de værdier og principper som er fastsat, uafhængig af personlige holdninger, normer, interesser og lyst. Det vil blandt andet sige, at egne erfaringer og opfattelser af god opdragelse, af hvad livskvalitet er og hvad man kan, bør og skal, må suspenderes, når det gælder det pædagogiske arbejde på Krabben og i SAH. Det er et krav at den professionelle er i stand til at møde og respektere mennesker som er anderledes og hvis virkelighed er en anden end deres. Den professionelle må dermed være fleksibel i forhold til den ”rigtige” tilstedeværelse i verden. Vores opgave er, at sikre de mennesker vi er der for et godt liv på deres præmisser og ikke tvinge dem til at leve på vores opfattelse af den ”rigtige” tilstedeværelse i verden.

”Man bliver afvigende ved at være involveret i en proces, hvor man bliver betragtet som anderledes end de andre. Man bliver ikke afviger på grund af det man gør, men som en konsekvens af andres regelbrug og sanktioner knyttet til handlingernes brud på reglerne” (Astrid Skatvedt)

- Når den professionelle indgår i samspilsprocesser er personen part i de udviklings – og trivselsprocesser der kommer i spil. Det betyder, at vores adfærd i samspillet har stor betydning og indvirkning på borgerens udvikling og trivsel generelt. Med andre ord: Vi må betragte den anden i lyset af os selv og vores adfærd.
Den professionelle skal altså agere ud fra den forståelse, at borgeren ikke kan forstås og beskrives uafhængig af den person, der iagttager og forsøger at beskrive. Billeder af verden konstrueres af mennesker på baggrund af deres personlige erfaringer og indre referencesystemer. ”Alt hvad der siges, siges af nogen” (Maturana). Objektiviteten må sættes i parentes, da den mening og forståelse vi har, dannes på baggrund af vores observationer, som er foretaget fra en bestemt udkigspost/position. Beskrivelsen sættes i centrum, frem for beskrivelsen.
- Relationen mellem den professionelle og borgeren er asymmetrisk, fordi magtpositionen er forskellig. Den professionelle har stor magt på borgerens oplevelse af sig selv, gennem den respons borgeren får på sine handlinger. Det er et krav, at den professionelle anvender sin magt på en måde der fremmer borgerens selvværd og selvagtelse. Den professionelle har ansvaret for, at relationen til borgeren er baseret på positiv ledelse og en anerkendende tilgang. Den professionelle handlinger skal derfor altid medføre, at borgerens tillid til personen øges.
- Den professionelle skal være bevidst om, at brugen af forståelsesform bestemmer, hvordan verden opleves og forstås. Det er derfor vigtigt at den professionelle tænker i cirkulære årsagsopfattelser. Den cirkulære opfattelsesform ser begivenheder som dele af et større system, hvor opmærksomheden flyttes fra enkeltpersoner til mønstret af relationer, tanker og handlinger. Det betyder, at borgerens handlinger ikke kan betragtes isoleret og uafhængigt af det system borgeren interagerer med.

- Den professionelle skal være bevidst om sprogets centrale betydning for hvordan vi opfatter virkeligheden. *"Mit sprogs grænse er min verdens grænse"* (Witgenstein) Taler vi længe nok om et fænomen (problemhistorier, personlighedstræk) begynder det at eksistere. I sproget ligger der således en betydelig magt, som har stor indflydelse på, hvordan borgeren bliver opfattet og opfatter sig selv. *"Det vi fokuserer på, får vi mest af"*
- Den professionelle skal have modet og viljen til, at stille sig kritisk overfor sig selv og stille spørgsmål ved de "sandheder" holdninger og fordomme, der er med til at fastholde uhensigtsmæssige situationer, roller eller relationer.
- Den professionelle skal være i stand til at "magte" uden at anvende magt. Det betyder, at det er den professionelles ansvar, at udvise lederskab for den pædagogiske proces og forvalte sin magt på en sådan måde, at det ikke bringer borgeren i en afmagtsposition. Det er den professionelles ansvar at finde metoder i arbejdet, som hverken presser, tvinger eller stresser borgeren. Vi skal håndtere begivenhederne på en sådan måde, at borgeren frivilligt følger os.

Kommunikationssyn

I Krabben og Samværs- og Aktivitetscenter Hjortdal (SAH) mener vi, at alt pædagogik kræver kommunikation. Vi har derfor valgt, i tillæg til vores pædagogiske referenceramme, at vi også arbejder ud fra et fælles kommunikationssyn.

Krabbens og Samværs- og Aktivitetscenter Hjortdals kommunikationssyn er:

- Kommunikation er essentielt for mennesket livet igennem.
- ALT er kommunikation.
- At møde mennesket med nysgerrighed og værdighed i alle de udtryk, der afsendes.
- Komplekse kommunikationsbehov er fælles behov.
- ALLE kan og har retten til at udvikle et sprog.

Vi betragter mennesket som kommunikative individer uanset hvilke forudsætninger den enkelte måtte have i denne verden. Kommunikation er livsskabende for mennesket, og for at indfri Krabben og SAH's mission og vision skal kommunikationssynet gå hånd i hånd med pædagogikken i praksis.

Kommunikation er essentielt for mennesket livet igennem

Kommunikation er et basal behov, man kan undvære det i en kortere periode, men udebliver det i længere tid, kan det få fatale konsekvenser. Vi arbejder ud fra, at konsekvenserne ved ikke at turde kommunikerer, er større end ved at turde kommunikerer!

Alle mennesker begynder deres liv på et emotionelt og affektivt plan, her har det kompetencer og udtryksmuligheder. Gennem disse skabes samspil, samhandling og relation, og her skal mennesket mødes. Det affektive udgangspunkt er forudsætningen for at komme videre.

Det er i det kommunikative samspil, at der skabes mening og identiteten formes. Denne proces skal vedligeholdes og udvikles livet igennem.

"Kommunikation er en fundamental betingelse for eksistens, udvikling og dannelse".

Alt er kommunikation

Når vi siger, at alt er kommunikation, så mener vi, at ALT er kommunikation.

Vi tolker alle udtryk som kommunikation. Til at respondere på disse udtryk anvender vi alle forhåndenværende midler til at forstå andre og gøre sig forståelig over for andre. Disse midler er udover det talte sprog; kropssprog, mimik, udpegning, stemmeføring, lyde, øjenkontakt, konkrete, skriftsprog, tegn til tale, symboler, osv.

Det kræver kreativitet, opfindsomhed og mod til at forsøge at bryde barrieren og finde en anvendelig kommunikationsmetode. Det centrale er at vi er fordomsfrit indstillet på at se, opleve, være nysgerrige og søgende, for derigennem at finde de kommunikative muligheder.

"Alle kneb gælder".

At møde mennesket med nysgerrighed og værdighed i alle de udtryk, der afsendes

Vi forholder os åbent, nysgerrigt, fordomsfrit og relationelt til den enkelte, vi møder, så vi kan indgå i et ligeværdigt og udviklende samspil i en relation, hvor der er fokus på det emotionelle. I det ligeværdige møde får mennesket sin styrke, det er her, de får stemmer og værdighed. Det er helt afgørende, at vi udviser en høj grad af rummelighed, tålmodighed, empati, respekt samt takt og finfølelse for at skabe kontakten og ikke mindst kreativitet i valg af metode.

"Hvad er det egentlig du vil fortælle mig".

"At være nysgerrig på hvad der ligger til grund for handlemønstret".

Komplekse kommunikationsbehov er fælles behov.

Al kommunikation og menings-skabelse sker i samspil mellem mindst 2 mennesker. I dette samspil er det begge parter interesse at kommunikationen sker på et grundlag, hvor begge kan gøre sig forståelige og bliver forstået.

Vi ser handicap, som noget vi er sammen om og ikke noget der tilhører det enkelte menneske. Som fagperson, har vi et særligt ansvar for, at kompensere for den enkeltes handicap, således at det reduceres.

"Vi har et kommunikationsbehov".

Alle kan og har retten til at udvikle et brugbart sprog.

FN's handicapkonvention skal sikre, at mennesker med handicap ikke bliver diskrimineret på grund af et handicap. Danmark har siden 2009 været underlagt denne konvention. Loven skal sikre, at mennesker med handicap har adgang til de samme grundlæggende rettigheder som alle andre.

Grundlæggende rettigheder for alle er bl.a.:

- Retten til at blive hørt, set og forstået
- Retten til at ytre sine egne meninger og være dialog med andre mennesker
- Retten til medbestemmelse og selvbestemmelse i eget liv

Forudsætningen for at opnå disse rettigheder er, at man kan kommunikere med omgivelserne.

"Man kan ikke ikke kommunikere".

Supplerende litteratur

"Alle kneb gælder - Om totalkommunikation og individuelt udviklede kommunikationsmetoder" af Vivi Andersen og Ole E. Mortensen, Nordisk Uddannelsescenter for Døvblindepersonale (NUD)

"Fra tilskuer til deltager. Samspil og kommunikation med voksne udviklingshæmmede." af Per Lorentzen

FN's handicapkonvention

"Helbredets mysterium - at tåle stress og forblive rask" af Aaron Antonovsky

"Kommunikationshandicap i et pædagogisk psykologisk perspektiv" af Louise Bøttcher og Jesper Dammeyer.

"Problemskabende adfærd ved udviklingsforstyrrelser eller udviklingshæmning" af Bo Hejlskov Elvén.

"Succesfuld billedstøttende kommunikation" Institut for Syn og Hørelse, Region Nordjylland

"Udviklingsforstyrrelser og psykisk sårbarhed" af Bo Hjelskov Elvén, Hanne Veje og Henning Beier.

Referencerammens historik

I 2014 blev første udgave af referencerammen udarbejdet i samarbejde med en pædagogisk konsulent.

I efteråret 2016 blev afsnittet med kommunikationssyn tilføjet. Dette afsnit blev udarbejdet af medarbejdere med efteruddannelse inden for alternativ og supplerende kommunikation.

